

Asia: VN/12724/2021-LVM-98

Lausuntopyyntö tieliikenteen automaation edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia koskevasta arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tampereen kaupungin lausunto tieliikenteen automaation edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia koskevasta arviomuistiosta

TRE:1749/08.01.00/2024

Tampereen kaupunki kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta lausua tieliikenteen automaation edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia koskevasta arviomuistiosta. Kaupunki kannattaa arviomuistion tavoitetta luoda selkeä ja joustava lainsäädäntökehys, joka mahdollistaa tieliikenteen automaation kehittämisen, käyttöönoton ja tuotantokäytön Suomessa.

Tampereen kaupunki on sitoutunut edistämään kestävän ja älykkään liikkumisen ratkaisuja, jotka tukevat kaupungin hiilidioksidipäästöjen vähennystavoitteita ja muita ympäristötavoitteita tukeutuen mm. joukkoliikenteen palvelutasojen parantumiseen ja joukkoliikenteen sähkökäyttöisiin ajoneuvoihin.

Tampereen kaupungilla on ollut jo pidempään tavoitteena edistää liikenteen automaatiota. Edellisessä pormestariohjelmassa automaattisen syöttöliikenteen kehittäminen uudelle raitiotiejärjestelmälle oli kirjattu yhdeksi tavoitteeksi. Tämän lisäksi kyse on myös alan elinkeinoelämän, uusien liiketoimintamallien ja tutkimuksen kehityksen mahdollistamisesta.

Kaupunki on konkreettisesti ollut edistämässä automaattiliikenteen kehitystä erilaisin hankkein ja pilotein, joita on toteutettu yleisellä katuverkolla muun liikenteen kanssa samoilla väylillä ja noudattaen normaaleja liikennesääntöjä. EU-rahoitteisissa hankkeissa kuten SHOW ja metaCCAZE on yhteistyötä tehty paikallisesti ja kansainvälisesti muiden pilottikaupunkien ja laitetoimittajien sekä

automaattiliikenteen operaattoreiden kesken. Kaupungin tavoitteena hankkeiden avulla on ollut vaihe vaiheelta siirtyä kohti automaattiliikenteen tuotantokäyttöä joukkoliikenteessä. Piloteissa on kehitetty sekä kerätty oppeja ja kokemuksia mm. automaattiliikenteen teknologisestä kehityksestä, automaattiliikenteen toimimisesta talviolosuhteissa sekä etäoperoinnista. Samalla on tehty paljon matkustajaselvityksiä hyväksyttävyydestä, esteettömyydestä kehityskohteista sekä matkustusmukavuudesta ja -turvallisuudesta.

Tampereen kaupunki pitää arviomuistiota kattavana ja hyvin perusteltuna kokonaisuutena uudesta, melko haastavasta aiheesta. Peruslähtökohdat, sanasto ja käyttötapaukset on aluksi syytä selvittää, kuten muistiossa on tehty. Hyvää pohjaa asialle luo kansainvälinen vertailu Suomen lainsäädännöstä verrattuna muutamiin keskeisiin Euroopan maihin. Suomessa ei vielä yleistä automaattisten ajoneuvojen käyttöä liikenteessä sääntelevää lainsäädäntöä, tieliikennelaki on mahdollistanut kehitystä.

Aihepiirin ympärillä usein kysytyt kysymykset liittyvät liikenneturvallisuuteen ja vastuisiin ja niihin pyritään tässä hyvin ottamaan kantaa ja varmistamaan liikenneturvallisuuden korkea taso ilman että mennään teknisiin yksityiskohtiin tai teknologiavalintoihin. Kaupunkiolosuhteissa varsinkin kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuus on erittäin tärkeä huomioitava asia. Samoin yleinen matkustusturvallisuus on tärkeää, jos kuljettajaa ei ajoneuvossa ole fyysisesti läsnä.

Automaattiliikenteessä on myös paljon mahdollisuuksia, tason 4 automaatio ilman turvakuljettajaa tuo jatkossa joukkoliikenteeseen kustannussäästöjä tai samalla kustannuksella parempaa joukkoliikennepalvelua, mikä taas ajaa kaupungin strategisia tavoitteita.

Kaupungin tehtävistä tärkeimpiä asioita automaattiliikenteeseen liittyen ovat joukkoliikennepalveluiden hankinnat, infran toteuttaminen ja ylläpito sekä reaaliaikainen tieto infran tilanteesta sisältäen mm. katutyötiedot ja liikennevalojen tilatiedot. Korkean automaation liikennevälineiden kytkeytyminen infraan on varmistettava tietoliikenneyhteyksin.

Tärkeää on, että automaattisen ajoneuvon kuljettajan määritelmä, hallinta ja vastuut selkeytetään lainsäädännössä. Jotta automaatiosta saadaan kustannustehokasta, tulevaisuudessa automaattisen ajoneuvon kuljettaja voi olla joko ajoneuvossa oleva henkilö tai etäohjaaja, riippuen automaation tasosta ja tilanteesta ja että automaattisen ajoneuvon kuljettajan tulisi olla aina tunnistettavissa ja tavoitettavissa. Kuljettajan ja automaattisen liikenteen taustalla olevan organisaation tulee olla aina vastuussa ajoneuvon hallinnasta ja liikennesääntöjen noudattamisesta.

Arviomuistiossa on hyvä tarkentaa, mitä etäohjaajan tehtäviin ja koulutukseen kuuluu ja miten etäohjaajan toimintaa valvotaan ja ohjataan. Samoin tarpeellista on ottaa kantaa siihen, miten automaattisen ajoneuvon kuljettajan vastuut jakautuvat eri tilanteissa, esimerkiksi silloin kun automaattinen ajoneuvo siirtyy manuaaliseen tilaan tai kun automaattinen ajoneuvo on osallisena liikenneonnettomuudessa.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että arviomuistiossa ehdotetaan automaattisen ajoneuvon liikenneluvan hakemusmenettelyn käyttöönottoa, joka mahdollistaisi automaattisen ajoneuvon käytön tieliikenteessä tietyin ehdoin. Hakemus ja lupa olisi järkevä ja tehokas tapa varmistaa automaattisen ajoneuvon turvallisuus ja soveltuvuus liikennejärjestelmään. Tampereen kaupunki tukee myös arviomuistion ehdotusta, että luvan myöntäisi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, joka vastaisi myös automaattisen ajoneuvon valvonnasta ja seurannasta. Tärkeää on määritellä tarkasti millä perusteilla ja menettelyillä lupa myönnetään, muutetaan, peruutetaan tai evätään ja mitä velvoitteita ja oikeuksia luvan haltijalla on. Samoin on tarpeellista selvittää, miten automaattisen ajoneuvon käyttöehdot määritellään ja miten niitä voidaan muuttaa tarvittaessa. Kaupungin tekemien hankintojen ja palveluvaatimusten määrittelyn näkökulmasta näiden vaatimusten ja käyttöehtojen tulisi olla riittävän tarkkoja ja samalla joustavia, jotta ne mahdollistaisivat automaattisen ajoneuvon käytön erilaisissa liikennetilanteissa ja -ympäristöissä ja jotta mahdolliset tuotantokäytön kilpailutukseen osallistuvat voivat varmasti tietää mitkä ovat vaatimukset ja niistä aiheutuvat kustannukset. Tämä edistää automaattiliikenteen käyttöönottoa ja vähentää taloudellista riskiä.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että kaikki automaattiseen liikenteeseen liittyvät tiedot määritellään. Näihin kuuluvat niin infrasta tarvittavat ja saatavat tiedot kuin automaattisen ajoneuvon tuottaman tiedon kerääminen ja jakaminen. Automaattinen ajoneuvo toimiakseen katuinfraassa vaatii digitaalisia staattisia ja reaaliaikaisia tietoja mm. verkon tilasta eli katuinfraassa, katutöistä ja liikennesäännöistä. Toisaalta automaattisen ajoneuvon tuottama tieto on arvokasta, sitä voidaan hyödyntää eri tarkoituksiin, kuten liikenteen ohjaukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen. Näillä edistetään liikenteen sujuvuutta, turvallisuutta ja tehokkuutta esimerkiksi liikenneturvallisuusratkaisuissa ja liikennevalo-ohjauksessa.

Automaattisen ajoneuvon liikennetiedon keräämisessä ja mahdollisessa jakamisessa pitää kuitenkin erityisesti määritellä, huolehtia ja edellyttää asianmukaista tietosuojaa ja -turvaa ja että siinä noudatetaan voimassa olevia tietosuojalakeja ja ohjelmistopäivitysmenettelyä. Tarpeellista on myös määritellä mitä tietoja automaattisesta ajoneuvosta kerätään, miten tietoja säilytetään ja käsitellään, kuka niitä voi saada ja käyttää ja mitä velvoitteita ja vastuita tietojen kerääjillä ja käyttäjillä on.

Tampereen kaupunki pitää arviomuistiotä hyvänä ja tarpeellisena askeleena tieliikenteen automaation edistämiseksi Suomessa. Tampereen kaupunki on valmis jatkamaan yhteistyötä liikenne- ja viestintäministeriön ja muiden sidosryhmien kanssa tieliikenteen automaation lainsäädäntömuutosten valmistelussa ja toteutuksessa. Tampereen kaupunki toivoo, että arviomuistion ehdotukset etenevät nopeasti lainsäädäntöprosessiin, jotta Suomi voi olla edelläkävijä tieliikenteen automaation alalla.

Kulmala Mika

Tampereen kaupunki - Kaupunkiympäristön palvelualue